

cinsel şiddet alanında

hak temelli yayıncılık

femifesto

öyle
değil
böyle

* Cinsel şiddetten hayatta kalan bir bireyseniz, broşür içeriğinin kimi bölümleri sizin için rahatsız edici ya da tetikleyici olabilir. Böyle bir durumda okumaya ara verebilir ve gücünüzü topladığınızda tekrar okumaya başlayabilirsiniz.

Bu broşür;

femifesto ve ortakları tarafından oluşturulmuştur. Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği tarafından Türkçe'ye çevirilmiştir.

femifesto hakkında

femifesto, tecavüz kültürünü onay kültürüne dönüştürmek için çalışan Toronto merkezli feminist bir örgüttür. Toplumsal cinsiyet temelli şiddet üzerine onay kültürü oluşturan, tecavüz kültürüne işaret eden ve medya raporlamasını da içeren araştırmalar ve eğitimler gerçekleştirmektedir. (doğrudan websiteden çevirerek düzeltim: "We also provide education, training and research on gender-based violence including building consent culture, addressing rape culture, and media reporting")

Websitesi: www.femifesto.ca

femifesto Ekibi

Sasha Elford, Shannon Giannitsopoulou ve Farrah Khan

Bu çalışma Creative Commons Attribution-NonCommercialNoDerivatives 4.0 uluslararası lisansı altındadır. Lisansı <http://creativecommons.org/licenses/by-ncnd/4.0/> adresinden görebilirsiniz.

(*) işaretli paragraflar Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği'nin Türkiye toplumuna göre yerleştirdiği örnekleri içermektedir.

Gözden geçirilmiş
baskı 2018

MERHABA!

Cinsel şiddetle en temel mücadele alanımız, en temel olanı, cinsel şiddetle ilgili topluma zarar veren yanlış algı ve inanışların kırılmasını, dönüşmesini sağlamaktır. Bunu yapmadıkça; yasalar, tüzükler ve kurallar ne olursa olsun, hayatlarımızda bir karşılığını göremeyiz. Hakimin karar verirken, adli-tıp uzmanının rapor hazırlarken, eğitimcinin öğretirken, muhabirin haber oluştururken sahip olduğu yaklaşım gibi, bizler de çalışırken, ilişkilenirken, çocukları büyütürken yüzleşip sorguladığımız her eylemi ve etkileşimi toplumsal dönüşüm için verilen mücadelenin önemli bir parçası olarak görüyoruz.

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği olarak, bu broşürün medya çalışanlarının yaklaşımını daha HAK TEMELLİ bir noktaya taşıyacağımızı umuyoruz. Toplumsal dönüşüm için toplumsal iletişim ve dayanışma dileği ile...

HABER DİLİ

"Tecavüz şiddettir, 'seks' değildir. Cinsel şiddet hakkında haber yapmak, yalnızca uygun dili bulmak değil, aynı zamanda bağlamı anlamak ve her şeyden önce derin bir şekilde kişisel olan travmatik bir olaya temas etmeye dair duyarlılığa sahip olmaktır; hatta yüzyıllardır süregelen tüm damgalamaları, sessizliği ve baskıyı dert edinmesi gereken öncelikli bir kamu politikasıdır. Cinsel şiddeti haberleştirmek, özel bir etik duyarlılık, görüşme becerisi, hayatta kalan ve fail hakkında bilginin yanı sıra hukuk ve psikoloji bilgisi gerektirir."

*Dart Center for Journalism & Trauma**

yapın

"söyledi", "aktardı", "<isim>'ya göre" gibi spesifik bir kişinin cümlelerini **kullanın**.¹

"iddia etmek" ifadesini keyfi veya bireysel varsayımınıza göre kullanmak yerine, hukuken kullanımı gerekli ise uzmanlara danışarak konsept içinde kullanın.

Bir başka alternatif olarak eğer bir dava süreci varsa, "iddia eden" demek yerine "cinsel saldırı ile suçlanan <isim>..." diyerek konuyu failin eylemine işaret ederek haberleştirin.

yapmayın

"... iddiasıyla", "öne sürülen" gibi kelimeleri çok fazla **kullanmayın**.²

Bu kelimelerin aşırı kullanımı, muhabirin haberini okuyanlarca 'hayatta kalana inanmama' ön yargısı oluşmasına sebep olabilir.

Öte yandan hukuksal bağlamda "iddiasıyla" ifadesinin kullanılmamasının yasal sonuçlar doğurabileceği durumlar olabilir. Şüpheye düştüğünüz durumlarda bir avukata danışın.

yapın

(*) "saldırgan" ifadesi yerine "fail" ifadesini **tercih edin**.

yapmayın

(*) "sapık", "canavar", "pedofil" gibi uç tanımları **kullanmayın**. Bu tanımlar, cinsel şiddet faillerinin gündelik hayatta karşılaşılabileceğimiz sıradan kişiler olabileceği gerçeğini örtebilir.

yapın

Görüşülen kişinin kendisi için tercih ettiği tanımı **kullanın**.

Örneğin “hayatta kalan”, “cinsel şiddete maruz bırakılmış”, ya da “cinsel şiddeti yaşamış” olabilir.³

Çoğu kişi güçlendirici bulduğu için “hayatta kalan”ı kullanabilir. Bazıları detay içermediği ve kişiyi genel olarak bu şiddet türü ile ilişkilendirdiği için “cinsel şiddete maruz bırakılmış kişi”yi kullanabilir.

Adli süreç başlatıldıysa nötr bir tanım olması sebebiyle “şikayetçi” de tercih edilebilir.

yapmayın

Eğer görüşülen kişi özellikle tercih etmediyse “kurban” ve “mağdur” ifadelerini **kullanmayın**.

Birçok kişi kurban ve mağdur tanımının negatif çağrışımlar içerdiğini hisseder.

yapın

Cinsel şiddetin ciddiyetini kesin olarak aktaran bir dil **kullanın**.

yapmayın

Cinsel şiddetin yaratabileceği travma ve hasarları hafifleten, önemsizleştiren bir dil **kullanmayın**.

Örneğin, “hayatta kalan zarar görmedi”, “hayatta kalanda fiziksel yaralanma yok” gibi.

yapın

Hayatta kalanın dil tercihlerine uyarak, onun iradesine **saygı gösterin**. Örneğin görüşülen kişi, fahişe yerine seks işçisi tanımını tercih edebilir.

Hayatta kalanın kendini ifade ettiği cinsiyet kimliği tanımını kullanın.⁴ Kadın, erkek, trans, natrans, trans-kadın, trans-erkek vb. olabilir.

yapmayın

Hayatta kalanların kendilerini tanımlamadığı veya içinde görmediği bir gruba, kitleye veya kimliğe referans vermenin ya da bunlarla ilgili ima içeren tanımları **kullanmayın**.

yapın

Kendi hikayesini paylaşan bir hayatta kalanı okuyucuya aktarırken "söyledi", "anlattı", "paylaştı" gibi daha tarafsız ve objektif bir dil **kullanın**.

yapmayın

Cinsel şiddete maruz bırakılan kişinin hikayesini haberleştirirken "itiraf etti", "kabul etti", "sebebi oldu", "imkan verdi" gibi fiiller **kullanmayın**.⁵

Bu dil, cinsel saldırının sorumluluğunun hayatta kalana yüklendiğini ima eder. Yanı sıra, örtük bir şekilde cinsel saldırının bir fantezi ya da cinsel birliktelik, şehvet hikayesi gibi gösterilmesine sebep olur.

yapın

Tecavüz, taciz ve benzeri tüm cinsel saldırı türlerini haberleştirirken, faili fiille ilişkilendiren bir dil **kullanın**.⁶

Örneğin "Fail tecavüz etti" (Hukuksal süreç devam ediyorsa "fail tecavüz suçundan yargılanıyor" "fail tecavüz iddiasıyla tutuklandı" vb. olabilir)

yapmayın

Cinsel şiddeti haberleştirirken hayatta kalana aidiyet yükleyen bir dil **kullanmayın**.

Örneğin, "ev kadını/kadın doktor/öğretmen kadın tecavüze uğradı", "tecavüzcüsü ile...", "tacizcisi ..." gibi. "<isim> tecavüze uğradı", "tecavüz gerçekleşti" gibi ifadeler faili ve onun yükümlülüğünü görünmez kılar.⁷

yapın

Haber dilinde cümlelerin öznesi olarak faili **kullanın**. Polisin de, ifade-rapor ve tutanaklarda aynı dili kullanmasının teşvik edilmesi gerekmektedir.⁸

Örneğin, "polis raporuna göre fail hayatta kalanı ... tehdidiyle <taciz/istismar> etti"

yapmayın

Hayatta kalanı cümlelerin öznesi yapan ve suçla ilgili fiilleri ona atayan cümleler **kullanmayın**.

Örneğin "Kurban zorla oral seks yaptı", "mağdur kadın tecavüze uğradı"

yapın

Cinsel saldırının şiddete dayalı ve rıza olmadan gerçekleştiğini kesin bir dille ifade eden kelimeler **kullanın**.⁹

Örneğin, “cinsel saldırı”, “cinsel şiddete maruz bırakıldı” gibi. Mutlaka detayların verilmesi gerekiyorsa, bunu şiddete dayalı fiil etkisi yok edilmeden ve müstehcen dilde hikayeleştirmekten kaçınarak yapın.

yapmayın

Cinsel saldırıyı aktarırken önemsizleştirici yumuşak bir dil ya da şiddetin pornografisini üreten, erotik hikaye dili ve ifadelerini **kullanmayın**.¹⁰⁻¹¹

Örneğin, “okşadı”, “kucakladı”, “özel bölgeleri”¹², “birleşme”, “seks skandalı”, “öyle bir şey yaptı ki” gibi.

yapın

Cinsel saldırının seks ya da cinsel aktivite değil, şiddet olduğunu kesin olarak ifade eden bir dil **kullanın**.

Örneğin, “tecavüz”, “istismar”, “cinsel saldırı” gibi.

yapmayın

Cinsel şiddeti, seks, cinsel davranış veya cinsellikmiş gibi gösteren ifadeler **kullanmayın**.

Örneğin, “oral seks”, “cinsel hareketler”, “öpüşme”, “zorla seks”, “zorla cinsel birleşme”, “zorla tecavüz” gibi.

HABERİN GENEL ÇERÇEVESİ

“Bu listedeki öneri ve ipuçlarını tüm medya paylaşımlarında, basın ve gazete haberlerinde, başlıklarda, manşetlerde, röportaj ve makale içeriklerinde, sosyal medya paylaşımlarında, görsellerde ve yorumlarda kullanabilirsiniz.”

yapın

Her hayatta kalanın kendine ait farklı bir hikayesi olduğunun **farkında olun.**

Bağlantı kurulabiliyorsa, hayatta kalanın başarıları ve kişisel gücünü ön plana çıkaran detayları **kullanın.**

yapmayın

Tipik “çaresiz kurban” kalıplarını ve mağdurlaştırıcı ifadeleri **kullanmayın.**

Hayatta kalanın iradesi, direnci ve kendini sağaltma gücü yerine yaşadığı trajik olayın detaylarını vurgulamayı **tercih etmeyin.**

- (*) Örneğin, “talihsiz kadın defalarca...”, “çaresiz kalan kurban”, “hayatı mahvolan genç” gibi kalıp ifadelerden kaçının.

yapın

Cinsel şiddetten hayatta kalanların, cinsel şiddetle mücadele aktivistlerinin ve özellikle ana akım medyaya ulaşmakta zorluk çeken, toplumda marjinalleştirilmiş grup temsilcilerinin konuyla ilgili görüşlerine **yer verin.**

Eğer olayın hayatta kalan tarafından yorumuna erişemiyorsanız; hikayeyi cinsel şiddet üzerine çalışan feminist uzman görüşlerine, polis ve dava kayıtlarına sadık kalarak **dengeleyin.**

yapmayın

Cinsel şiddeti haberleştirirken yalnızca dava dosyasına, polis raporlarına, hukuk yorumlarına ve failin sesine **yer vermeyin.**

yapın

Haberi, cinsel şiddetin ciddi bir suç olduğunu vurgulayan bağlamda **oluşturun**.

İnsanların kafasında görüntü oluşturacak detayları, eğer hayatta kalanın hikayesini ve itibarını destekliorsa veya kültürel olarak cinsel şiddetin üretilmesine karşı bir bağlamda ele alınıyorsa **kullanın**. Bu ikisinin aksine hizmet eden her grafik detayın kullanımı gereksiz gereksiz olduğu gibi yalnızca vaka(lar)ın magazinleştirilmesi gibi hayatta kalanın desteklenmesine katkıda bulunmayacak amaçlara hizmet eder.

yapmayın

Cinsel şiddet haberini sansasyon yaratan, abartılı, ağdalı bir dille ve gereksiz bir röntgenci hazza hizmet edecek konseptle **oluşturmayın**.¹³⁻¹⁴

Örneğin "Seks Skandalı", "Tecavüzün Böylesi", "Sokakta Kucak Dansı" gibi manşetler **kullanmayın** ya da cinselliği çağrıştıran detaylara **yer vermeyin**.

yapın

Siber zorbalık, dijital tehdit ve ısrarlı takip de cinsel şiddet temelli olabilir. Bunu görünür kılan, farkındalık arttırıcı bir dil **kullanın**.

yapmayın

Dijital ortamda cinsel şiddet, tehdit ve takip içeren suçları sadece "Siber zorbalık" olarak tanımlayarak **önemsizleştirmeyin**.¹⁵⁻¹⁶

Örneğin "küfürleşme", "internet sapıklığı" gibi ifadelerle olası bir hayati tehlikeyi, cinsel saldırıyı, veya homofobik, trans-fobik, kadın düşmanı, ırkçı tehditleri **görünmez kılmayın**.

yapın

Perspektifinizi genişletin ve cinsel şiddetten hayatta kalanın içinde bulunduğu durum ve koşulların resmini çizerek, kişiyi adalet ve destek arayışına iten koşullara **odaklanın**.

Haberi, cinsel şiddetin münferit bir vakadan ibaret değil, cinsiyet eşitsizliği, ataerkil kültür ve cinsiyet temelli şiddet gibi toplumsal sorunların bir parçası ve sonucu olduğunu gösteren bağlamı ortaya koyan haber diliyle **oluşturun**.

yapmayın

Hayatta kalanın ne giydiğine, mesleğine, hangi saatte nerede olduğuna, alışkanlıklarına, medeni haline, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimine, geçmiş ilişkilerine ya da sektörü ile olan ilişkisine **odaklanmayın**.¹⁷⁻¹⁸

Bunlar hayatta kalanın cinsel şiddeti "hak ettiğini", eksik, yetersiz, yanlış kararlar verdiğini ima eden mitleri yeniden üretir. Oysa cinsel şiddet sadece failin suçudur ve failin verdiği yanlış kararlar sonucu gerçekleşir.

yapın

Cinsel şiddete maruz bırakılmış olmanın, hayatta kalanın ömür boyu taşıması gereken bir kimlik olmadığının **bilin-
cinde olun**.

yapmayın

Cinsel şiddetten hayatta kalan kişileri, "mahvolmuş", "namusunu yitirmiş", "lekelenmiş" gibi ifadelerle **etiketlemeyin**.

yapın

Failin, somut bir silah kullanmasa bile, fiziksel gücünü, sosyal statüsünü, ekonomik ve kültürel sermayesini, kimliğini ve bireysel özelliklerini bir güç ve tehdit unsuru olarak kullanabileceğini göz önünde bulundurarak, cinsel şiddete maruz bıraktığı kişiyle arasındaki iktidar ilişkisini **görünür kılın**.

Bu hiyerarşik tehdit unsurları, failin beyaz, erkek, orta sınıf, heteroseksüel, imam, milletvekili, müdür vb. olması veya hayatta kalanla arasında öğretmen-öğrenci, patron-çalışan, ve LGBTİ+'lar, karı-koca ya da akrabalık ilişkisi olması olabilir. Kadınlar üzerindeki baskıların cinsel şiddette tehdit ve şantaj unsuru olarak kullanıldığı bilinen bir gerçektir.

yapmayın

Fail ve cinsel şiddete maruz bırakılan kişi arasındaki eşitsiz koşulları görmezden gelen bir çerçevede haber **yapmayın**.

Bu eşitsizlik ilişkisini keyfi olarak fail lehine yorumlayan "kamuya mal olmuş birini lekeleme" ya da "intikam alma" iması içeren ifadeleri **kullanmayın**.

- (*) Örneğin "Reddedilen eski sevgili saldırıya uğradığını iddia etti", "Başını kestiği adamla arasında ilişki varmış!" gibi.

yapın

- (*) Cinsel şiddetin önlenmesiyle ilgili olumlu ve güçlendirici gelişmeleri de **haberleştirin**.

yapmayın

- (*) Haber dili veya bağlamında, farklı cinsel şiddet türleri arasında hiyerarşi **kurmayın**.

yapın

Hayatta kalana verilen hasarlara ve zararlara **odaklanın**.¹⁹

Cinsel şiddetin yarattığı travmanın ve yargılama sürecinde olup bitenlerin, uzun vadede hayatta kalan üzerinde finansal, sosyal, ekonomik, fiziksel ve psikolojik olumsuz etkileri vardır.

yapmayın

Toplumun ve ailelerin verdiği tepkilere **odaklanmayın**. Bunlar iyi niyetli olsa da, genellikle sorgulama içermeyen, fail lehine gerekçelendiren ve cinsel şiddet mitlerini yeniden üreten kalıp tepkilerden oluşur.

Olayın faile olan etkisine, failin çalıştığı kurumun, yaşadığı ilin, ait olduğu kitlenin imajına gelen zarara **ODAKLANMAYIN**.

(*) Haberde "Bizde olmaz" imasını yarattığınızda, birçok cinsel şiddet vakasının üzerinin örtülmesine sebep olabilirsiniz.

yapın

Muhafazakar toplumsal baskının tahakküm ve önyargıların, toplumda marjinalleştirilmeye çalışılan kesimleri cinsel şiddet riskine daha açık hale getirdiğini ve hakları olan destek hizmetine ulaşmalarını güçleştirdiğini **göz önünde bulundurun**.²⁰

yapmayın

Bütün hayatta kalanların aynı olduğunu **varsaymayın**.²¹

Cinsel şiddete maruz bırakılanların, bu şiddeti kendi varoluşları yüzünden hak ettikleri imasını haber dilinizde **üretmeyin**.

yapın

Haberde, fail hakkındaki biyografik detaylara yer verin. Bu detayların faili aklamaya veya masumlaştırmaya hizmet etmediğinden **emin olun.**

yapmayın

Failin “tecavüzcü”, “tacizci” veya cinsel şiddetin faili olabileceği algısını manipüle eden, onu sempatikleştiren, acındıran, uyguladığı şiddeti gerekçelendirmeye veya aklamaya çalışan tanım ve ifadeleri **kullanmayın.**

Örneğin fail için “herkesin güvendiği bir kanaat önderi, nüfus sahibi, ödüllü, .. dil bilen akademisyen, saygın işadamı, örnek vatandaş, başarılı öğretmen ... çocuk babası, sevilen, öne çıkan” gibi ifadeler **kullanmayın.**

yapın

Cinsel şiddetle ilgili röportaj yaparken konunun tecavüz kültürü ve cinsel şiddet bağlamında konuşulmasını **sağlayın.**

yapmayın

Eğer canlı yayında röportaj yapıyorsanız; izleyici yorumuyla, telefon bağlantısıyla veya cinsel şiddetle ilgili şüphe belirten görüşler içeren alıntı metinlerle yayına **müdahale etmeyin.**

Böyle bir müdahale, cinsel şiddet ile ilgili olan konuşmanın başka düzleme taşınmasına ve vakayla ilgili algının manipüle edilmesine neden olabilir.

yapın

Herkes cinsel şiddetin faili olabilir, herkes cinsel şiddete maruz bırakılabilir.

yapmayın

Haber çerçevesini ve dilini oluştururken, cinsel şiddetle ilgili tabuları, yanlış inanışları **yeniden üretmeyin**. Failin veya hayatta kalanın sosyal koşullarını, mesleğini, etnik veya cinsiyet kimliğini, inancını, kültürünü cinsel şiddet için bir standartmış gibi **kullanmayın**.

- (*) Örneğin; inşaat işçisi, şoför gibi mesleklerden olanlar, Suriyeliler, göçmenler, gayri-müslimler, dindar müslümanlar, translar, turistler, kadınlar üzerine oluşturulan örtük veya açık yargı içeren, onları sadece fail ya da sadece mağdur olarak kodlayan ifadeler.

yapın

Haberinizin bağlamını, herkesin güvende hissetme ve ihtiyacı olan desteğe ulaşma hakkı olduğu bilinciyle **oluşturun**.

yapmayın

Cinsel şiddete maruz bırakılmış kişileri iyi-kötü, makbul-makbul olmayan, namuslu-namussuz olarak **kodlamayın**.

Toplumsal normları referans alarak, hayatta kalanın şiddeti hak ettiği yönündeki mitleri besleyecek ifadelerden kaçınınız.

GÖRSEL KULLANIMI

Haberi, içeriğe uygun bir şekilde genel bir fotoğraf ile paylaşabilirsiniz.

Örneğin; olay kampüste gerçekleşmişse uzaktan anonim bir kampüs fotoğrafı **kullanılabilir**.

İmaj bankasından satın alınmış kurban kalıplarını ve yanlış inanışları yeniden üreten temsili görselleri **kullanmayın**.

- (*) Örneğin; cinsel şiddete sadece kadınların maruz bırakıldıkları, köşeye sıkıştıkları, çaresiz ve yalnız oldukları, failin değil maruz bırakılanın utandığı gibi yanlış mesajlar veren, failerin görünmediği, mağdurlaştırıcı, gerçekte olanla örtüşmeyen kalıp görseller.

Hayatta kalanla konuşma imkanınız varsa, onun tercihinine uygun bir görsel veya temsili imaj da **kullanabilirsiniz.**

Diğer hayatta kalanlar ve okuyucu için olumsuz çağrışımlar yapan, detay içeren, şiddetin pornografisini üreten görseller **kullanmayın.**

Örneğin: morarmış, şişmiş bedenlerin bulunduğu, silah, bıçak vb. şiddet aletinin olduğu görseller.

Güçlendirici, tarafsız, mücadele mesajı veren veya hayatta kalanın imajını duygusal olarak sömürmeyen görseller **kullanabilirsiniz.**

Hayatta kalanı yargılayan veya mağdurlaştırıran görseller **kullanmayın.**

Örneğin alkol veya ilaçla direnci kırılmış birine yapılan saldırı haberinde alkol içen bir kadın görseli veya illüstrasyonu kullanmayın.

yapın

- (*) Cinsel istismar üzerine yapılan haberlerde, yine olayın geçtiği mekana referans veren, failin durumuna veya koşullarına odaklanan, istismarla mücadeleye yönelik STK'ların ve diğer kurumların ürettiği bilgilendirici sitckerlar ve polis soruşturmasının yapıldığına, devam ettiğini belirten olay yeri bandı fotoğrafları, çocukların ve yetişkinlerin psikolojisini gözetken, mücadeleyi vurgulayan cümleler içeren tipografik görseller **kullanabilirsiniz**.

yapmayın

- (*) Çocuk istismarı haberlerinde, ister temsili ister gerçek **asla çocuk fotoğrafı kullanmayın**.

Blurlanmış veya dramatik efektler kullanılmış çocuk fotoğrafları, temsili çocuk görselleri, çocukların kullanıldığı reklam ve kampanya görselleri, cinsiyet farklılığına referans veren ve duygusal sömürü içeren metaforik görseller kullanmayın.

Örneğin, kırılmış oyuncak (araba veya bez bebek), çocuk silüetleri, ağlayan-utanan çocuk imajları, kızgın çocuk görseli, dur işareti yapan çocuk görseli, gelinlikli çocuk görseli, kınalı çocuk eli görseli ve benzerleri; kısacası herhangi bir çocuk görseli kullanmayın.

Görsellerde çocukların kullanımı, rızaya dayalı olmadığından, çocukta rıza aranamayacağından; çocukların yetişkin dünyasında herhangi bir algıya hizmet etmek üzere kullanılmaları, istismar edilmeleri anlamına gelir.

yapın

Cinsel şiddetin toplumsal bir sorun olduğunu ve her kesimden, her kültürden, inançtan, sınıftan, cinsel kimlik ve yönelimden herkesin başına gelebileceğini net olarak aktaran imgeler **kullanın**. Cinsel şiddetten hayatta kalan kişi, toplumun her kesiminden olabilir.

Bu nedenle, cinsel şiddete maruz bırakılan kişinin farklı topluluklardan olabileceğini **kullanın**.

yapmayın

Hayatta kalanın yalnızca bir sınıfa, etnik kimliğe, cinsel yönelime veya cinsiyet kimliğine ait olabileceğini düşündürecek imajlar kullanmaktan **kaçın**.

yapın

- (*) Cinsel istismara karşı koruyucu-önleyici bilgiler içeren haber ve röportajlarda, cinsiyete atıf yapmayan görseller **kullanın**.

yapmayın

- (*) Cinsel istismara karşı koruyucu-önleyici bilgiler içeren haber ve röportajlarda, cinsiyet kodları içeren imajlar **kullanmayın**.

Örneğin; renk, oyuncak vb. belirten imajlar gibi. Dünyanın hiçbir yerinde cinsel istismarı önlemede kız ve oğlan çocukları için farklı koruyucu-önleyici yaklaşım yoktur.

Daha fazlasını öğrenmek için;

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği
“Doğru Kelimeleri Kullanmak: Cinsel Şiddet Üzerine Haber Oluşturmak”

<http://cinselsiddetlemucadele.org/wp-content/uploads/2018/01/Dogru-Kelimeler-DIGITAL2.pdf>

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği (2017).

Seda Akço ile Röportaj:

“Yükümlülük çocuğun değil, yetişkinindir”.

<http://cinselsiddetlemucadele.org/2017/02/27/1326/>

<https://bunuyapabiliriz.tumblr.com/kavramlar>

<https://bunuyapabiliriz.tumblr.com/tartismalar>

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı.

“Cinsel Şiddeti Dile Getirmek Güç Ama Mümkün”.

www.morcati.org.tr/attachments/article/185/Cinsel%20Sidde-ti_Dile_Getirmek_Guc_Ama_Mumkun_web_2016.pdf

Ali Arıkan. “Hayattayım!” Web sayfası.

<http://hayattayim.org/>

Filmmor’un ‘Kadın Cinayetlerini Haberleştirme Klavuzu’

(<http://www.filmmor.org>)

Gazeteciler Cemiyeti’nin

‘Cinsiyet Eşitlikçi Haber Klavuzu’ (<http://tgc.org.tr>)

Bianet - “Toplumsal Cinsiyet Odaklı Habercilik Elkitabı”

https://bianet.org/files/static/bia_kitaplar/Toplumsal_Cinsiyet_Odakli_Habercilik_El_Kitabi_TR.pdf

Her türlü sorunuzu ve yorumlarınızı iletmek için bizimle iletişime geçebilirsiniz. (bilgi.csmd@gmail.com)

CİNSEL ŞİDDET HABERLERİNDE DOĞRU KELİMELERİ KULLANMAK İÇİN

10 Maddede Haber dili

1. Şiddeti yaşayan kişinin beyanı için "iddiasıyla" gibi şüphe uyandırıcı ifadeler kullanmayın, nötr olun.
2. Şiddet faili için "sapık, canavar, pedofil" ifadelerini kullanmayın. "Fail"i tercih edin.
3. "Alçakça, korkunç, iğrenç" gibi uç ve sansasyon yaratan ifadelerden kaçının.
4. Okuyanlar üzerinde öfke, çaresizlik vb. duygu yoğunluğu yaratacak ifadelerden kaçının.
5. Eğer görüşülen kişi özellikle tercih etmediyse "kurban" ve "mağdur" ifadelerini kullanmayın. "Hayatta kalan" ya da "maruz bırakılan" ifadelerini tercih edin.

6. Hayatta kalanın kendini tanımlamadığı veya içinde görmediği bir gruba, kitleye veya kimliğe referans vermeyin; bunlarla ilgili ima içeren tanımları kullanmayın.
7. Şiddet fiilini fail ile ilişkilendirerek anlatın, maruz bırakılan ile değil. Tecavüzcüsü, istismarcısı kullanımları yerine; tecavüz faili, istismar faili ifadelerini tercih edin.
8. “Cinnet geçirdi, şeytana uydu, tahrik oldu” gibi failin şiddet davranışlarını meşrulaştıracak tanımlamalardan kaçının.
9. Cinsel şiddeti; seks, cinsel davranış veya cinsellikmiş gibi gösteren erotik hikaye dili kullanmayın.
10. Cinsel saldırıyı aktarırken önemsizleştirici veya şiddetin pornografisini üreten dil ve ifadeleri tercih etmeyin.

KAYNAKLAR

1. *Chicago Taskforce on Violence Against Girls and Young Women. (2012). Reporting On Rape and Sexual Violence: A Media Toolkit for Local and National Journalists to Better Media Coverage.*

Genç Kadınlara ve kız çocuklarına Yönelik Şiddete Karşı Şikago Birimi.(2012). Tecavüz ve Cinsel Şiddeti Haberleştirme: Daha İyi Haber Üretmek İçin Ulusal ve Yerel Gazetecilere Medya Kiti

<http://www.chitaskforce.org/wp/wp-content/uploads/2012/10/Chicago-Taskforce-Media-Toolkit.pdf>

2. *Newsript.com. (2013). Charges and Allegations.* Newsript.com. (2013). Suçlamalar ve İddialar
<http://newsript.com/allege.html>

3. Kolisetty, A. (2012). *Why words matter: Victim v. survivor. Journeys toward Justice.*

Kolisetty, A. (2012). Neden Kelimeler Önemlidir: Mağdura karşı hayatta kalan. Adalet Yolculuk.

<http://akhilak.com/blog/2012/03/13/why-wordsmatter-victim-v-survivor/>

4. *TransPride Canada. (2012). Media Reference Guide - Best Practices.*

TransPride Canada. (2012). Medya kılavuzu - En iyi uygulamalar.
<http://www.transpride.ca/assets/trans-style-guide.pdf>

5. *Chicago Taskforce on Violence Against Girls and Young Women.* (2012).

Genç Kadınlara ve kız çocuklarına Yönelik Şiddete Karşı Şikago Birimi.(2012).

6. *Matson, E. (2013). Rape Is Rape: Moving Rape Culture Out of Conversations About Sexual Assault. RH Reality Check.*

Matson, E. (2013). Tecavüz Tecavüzdür: Tecavüz Kültürü'nün Cinsel Şiddet'le ilgili Konuşmalardan Tamamen Çıkarılması. RH Gerçeğe Uygunluk.

<http://rhrealitycheck.org/article/2013/04/25/rape-is-rape-moving-rape-culture-out-ofconversations-about-sexual-assault/>

7. *Chicago Taskforce on Violence Against Girls and Young Women.* (2012).

Genç Kadınlara ve kız çocuklarına Yönelik Şiddete Karşı Şikago Birimi.(2012).

8. *Minnesota Coalition Against Sexual Assault.*(2013).

Cinsel Şiddete Karşı Minnesota Koalisyonu.(2013).

9. *Chicago Taskforce on Violence Against Girls and Young Women.* (2012).

Genç Kadınlara ve kız çocuklarına Yönelik Şiddete Karşı Şikago Birimi.(2012).

10. Matson, E. (2013).

11. Dart Center for Journalism and Trauma.(2011). *Reporting on Sexual Violence*.

Habercilik ve Travma için Hedef Merkezi.(2011). Cinsel Şiddet Üzerine Habercilik.

http://dartcenter.org/content/reporting-on-sexualviolence#.VSM9u_nF91Z

12. Minnesota Coalition Against Sexual Assault.(2013).

Cinsel Şiddete Karşı Minnesota Koalisyonu.(2013).

13. Dart Center for Journalism and Trauma.(2011).

Habercilik ve Travma için Hedef Merkezi.(2011).

14. Luther, J. (2014). *Changing the Narrative*. Sports on Earth.

Luther, J. (2014). Öyküyü Değiştirmek.Dünyada spor.

<http://www.sportsonearth.com/article/74027694/sports-media-needs-a-better-understanding-of-how-to-report-on-sexual-assault-cases#!Y3N5y>

15. Kulwicki, C. (2009). *13-Year-Old Girl Commits Suicide After Classmates Spread Nude Photos*. The Curvature.

Kulwicki, C. (2009). 13 Yaşındaki Kız Sınıf Arkadaşı Çıplak Resimlerini Yayıdıktan Sonra İntihar Etti. The Curvature.

<http://thecurvature.com/2009/12/02/13-year-old-girl-committsuicide-after-classmates-spread-nude-photos/>

16. Shlayan, M. (2013). *Rehtaeh Parsons was a victim of misogyny, not 'bullying'*. Rabble.ca.

Shlayan, M. (2013). Rehtaeh Parsons 'zorbalığın' değil, kadın düşmanlığının mağduru oldu. Rabble.ca.

<http://rabble.ca/news/2013/05/rehtaehparsons-was-victim-misogyny-not-bullying>

17. McEwan, M. (2007). *Dear Ladies: Please Stop Getting Yourself Raped*. Shakesville.

McEwan, M. (2007). Sevgili Bayanlar: Lütfen Kendinize Tecavüz Ettirmekten Vazgeçint. Shakesville.
<http://www.shakesville.com/2007/01/dear-ladiesplease-stop-getting.html>

18. Schmitz, J. (2007). *It's not the empty street that causes rape*.

Schmitz, J. (2007). Tecavüze sebep olan şey sokakların ıssızlığı değil.
<http://jupiter9.livejournal.com/27338.html>

19. Matson, E. (2013).

20. *Dart Center for Journalism and Trauma*.(2011).
 Habercilik ve Travma için Hedef Merkezi.(2011).

21. Wanjuki, W. (2013). *College Rape: Does the Media Focus Only On White Survivors?* PolicyMic.

Wanjuki, W. (2013). Kampüs Tecavüzü: Medya sadece beyaz hayatta kalanlara mı odaklanıyor? PolicyMic.
<http://www.policymic.com/articles/38363/college-rape-does-the-mediafocus-only-on-white-survivors>

Bu broşür, Almanya Federal Cumhuriyeti Federal Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanlığı'nın fonuyla Rosa Luxemburg Vakfı tarafından desteklenen Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği'nin "Öyle Değil Böyle: Flört Şiddetinden Güvenli İlişkilere & Cinsel Şiddet Alanında Hak Temelli Habercilik" projesi kapsamında üretilmiştir. Burada dile getirilen görüşler Rosa Luxemburg Vakfı'nın resmi görüşlerini yansıtmaz. Burada verilen bilgi ve sunulan görüşlerin tüm sorumluluğu Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği'ne aittir.

Koşuyolu Mahallesi, Koşuyolu Caddesi Aşçamlık Sitesi,

C2 Blok No: 75 D.6 Kadıköy / İstanbul

0 542 585 3990 - bilgi.csmd@gmail.com

www.ciselsiddetlemucadele.org

www.oyledegilboyle.org